

Chemarea

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an.....Lei 200—
Pe un jumătate an.....Lei 100—
Autorități și instituțiuni.....Lei 500—
In streinătate dublu.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria Nr. 36. — Telefon: 7-00

Doctrina noastră: economia masselor

Din capul locului, ținem să te avertizăm onorabil cititor, că nu vom abuza de răbdarea dumitale, oimplăcându-ne în atitudinea comodă și derutantă a sartoidului, ce din cabinetul său de lucru, reeditează marțial aceleași banale formule pentru fericirea obștească.

Nu vom comite nici imprudena să-ți pisăm creerii cu ale noastre miraculoase rețete, tăinuitoare de noui elixiruri, pentru viața ce te încovoie, tot mai concentric, sub greutatea ei.

Ne vom mărgini numai, să facem o sumară incursiune în domeniul realităților ce ne înconjoară pe toți, pentru ca din observarea diferitelor stări de lucruri, să-ți formezi o părere, fie chiar aproximativă, despre rolul pe care trebuie să-l joace economia în existența unui stat.

Ori, logic este, ca mai întâiu să vedem ce se înțelege curent, prin economie, ce este, ce ar trebui să fie economia. Germanii, oameni practici, i-au spus „*știința bunului trai*”. După cum era și firesc, această definiție ispititoare a sedus imediat toată lumea și a rămas aceeași, și în trecerea timpurilor și în ciuda oamenilor.

Ceeace s'a schimbat, pentru că de fapt s'a schimbat ceva, a fost numai maniera de a înțelege și a traduce în domeniul practicei a principiilor acestei științe cu destinația precisă de a ne învăța cum să trăim bine.

Altfel se înțelegea economia pe timpul liberalilor, când viața economică își consuma placid itinerariul firesc, sub imperiul privilegiilor, ignoranței și al libertății surgrumate, și altfel trebuie să se înțeleagă astăzi economia, când tendința spre legalitate a spiritului a intrat adânc în psihologia masselor.

Chiar bruma de știință ce se pretinde că ne-a rămas este de o puerilitate, care numai singură mai poate explica îndârjirea ultimilor apărători, ce retrăesc în teoriile de mult caduce, amintirile tineretii. Legea cererii și a ofertei, ca să dăm cea mai elocventă pildă, nu rezolvă nimic. Constată, pur și simplu, o situație creiată — cine știe când și cine știe cum. Ori, economia este o știință reală, o știință cu pronunțat caracter dinamic și cu o țintă de mare importanță. Am putea adăuga, de toată importanța, prin universalitatea raporturilor ce le are cu viața de toate zilele.

Dacă avantajile științei acesteia a economiei ar fi fost rezervate exclusiv unei infime minorități de aleși, tema de azi n'ar avea decât meritul unei originalități perimate. După ale noastre cunoștințe însă, nu s'a gândit până în prezent, vre-o urmă, chiar incertă, despre existența unui astfel de legat mistic. De

aceea ne apare astăzi monstruos, colosal de monstruos, fructul economiei liberale, crescut la umbra unui oligarhism fără controlul colectivității, spoliată până și de cele mai elementare drepturi.

Reținem numai absența aspectului uman al economiei liberale, care a produs în răstimpuri, lupte sângeroase între exploatare și exploatați, ceea ce demonstrează irefutabil că, între altele, economia este și chestie de etică, psihologie și chiar estetică, căci de fapt, ce înseamnă a deveni bogat, decât a acumula averii pentru sine, privând, în schimb pe alții și de cele mai imperioase necesități.

Și atunci cari sunt rezultatele economiei liberale? Toată lumea le vede. Crearea unei clase de oameni, în imposibilitate de a se bucura de darurile vieții.

Nu acesta poate fi idealul unei umanități sincere și democrația este chemată să realizeze acel suprem tur de forță: bunăstarea tuturor.

Omul este o ființă eminentamente sociabilă. Economia nu poate fi decât o știință socială, adică pentru toți, a tuturor și în folosul tuturor. Robinson Crusoe n'a fost decât o oribilă anomalie, născocită pentru navii incorrigibili.

Dreptul la o viață mai bună s'a

resfrânt, sau mai bine zis, a fost recunoscut și acelei imense majorități, care până acum n'avea decât datoria de a munci. Evident, mai sunt și reacționari, cinici sau nemărturisiti, dar poza lor ieftină nu mai impresionează pe nimeni. Nici chiar sociologii și economiștii cari „*nu cunosc prezentul în sens istoric*”, nu pot schimba cu nimic, cursul vremii.

O economie nouă a prins consistență viabilă: *economia masselor*.

Să nu se confunde cu dezordinea și anarhia, pentru că ar fi păcat ca luptele de până acum, pentru mai bine, ale asupriților și nedreptăților soartei, să sfârșească printr'un eșec lamentabil.

Remediul există. O sinteză perfectă între libertate și organizare. Aceasta ar constitui cadrul civilizației de mâine.

Tineretul național-tărănesc a lăsat pe seama altora cultul romanului economic.

Tineretul național-tărănesc cultivă analiza dificilă a realităților. Viitorul ne va dovedi întrucât am fost în ritmul vremii.

Doctrina noastră este simplă: țara cea mai prosperă este aceea care hrănește cel mai mare număr de oameni fericiți!

Gh. I. Popescu.

Tineri și bătrâni

de AUREL BUTEANU.

„Flamura Verde” publică acest articol al fruntașului chemărist A. Buteanu. Il publicăm în loc de frunte, el exprimând perfect părerea noastră.

„Chemarea”.

„Flamura Verde” m'a onorat eu cererea de a-i scrie un articol.

Fie-i îngăduit unui „chemărist” din primele clipe ale nașterii acestui curent în sânul tineretului intelectual din Ardeal, să-și spună părerea asupra controverselor ce tind a deveni tot mai mult — și tot mai interesant — răspândită, între „Tineri” și „Bătrâni”.

Tineri și Bătrâni cu majusculă. Două noțiuni, două tabere adverse.

Așa cred cel puțin acei „prieteni cicalitori”, cum li s'a spus eufemistic, cari vor tot mai insistent să ne formeze după chipul ideilor lor.

Noi acei cari suntem grupați în jurul Chemărei, ne declarăm de acord asupra acestui punct. Atât că noi nu diferențiem după cronologia datelor nașterii acelor cari — tineri sau bătrâni — compun unul sau altul dintre partide, ci luăm ca bază de diferențiere ideile și acțiunile învechite sau proaspete, conforme timpului sau nu, cari

călăuzesc acțiunea politică a diferiților fruntași ai partidelor. Ideile, pe cari aceștia le exteriorizează în programul acestor organisme ale vieții constituționale.

Democrați sinceri, — convingși că democrația va fi singura școală care va scoate națiunea din halul de tembelism pe care ni l'au imprimat domniile tiranice dictatoriale ale fanarioților, nu putem fi decât cu tinerii, adică cu acei cari se conduc după ideile timpului nostru.

Bătrânii — acei cari au dus țara de răpă sub titlul pompos de partide istorice — evident ne sunt adversari. Luptăm contra lor cum au luptat și ei împotriva noastră, când și-au simțit domnia fără răspundere, periclitată.

Tinerii — sunt șefii noștri, fiindcă ei reprezintă cursul nou al vremurilor. Domnii Maniu, Mihalache, Vaida, Mironescu, Iunian, Popovici, sunt cei dintâi realizatori ai acelei falange de oameni cari au zdrobit puterile întunecate al lui vechi — a „bătrânilor”.

Continuând lupta sub faldurile drapelului ce-l țin ei în mână, ne facem și noi datoria după puterea fiecărnă. În tabăra noastră dra-

Recensământul populației și chestia minoritară în Ardeal

Numai cu ocaziunea actelor importante cari privesc viața de stat, se desvăluiesc și impun cercetării noastre realitățile sale componente, grupările de forțe sociale, coeziunea dintre ele, tendințele generale care animă fiecare grup social dat, *raporturile lor de interdependență și de dependență față de puterea suverană*. Preponderența politică, dacă o considerăm numai ca o consecință a raporturilor numerice, dată fiind zdrobitoarea majoritate a elementului etnic românesc în provinciile alpine o au Români. Este adevărat că orașele în mare parte înstrăinate, nu-ar putea ușor ului sugerându-ne o concluzie diametral opusă, dacă n'am avea în vedere faptul că orașele, mai ales în Ardeal privesc din punctul de vedere pur etnic, apar ca simple blocuri etnice, fără nici o aderență sufletească și de rasă cu marea masă țărănească a Românilor care populează din belșug plaiurile ardelenice.

Pentru a demonstra superioritatea numerică a Românilor în Ardeal, nu-i nevoie de o argumentație săvântă, de o socoteală făcută după toate metodele științifice ale statisticii demografice, ci este de-ajuns să dai o raită prin Ardeal și te va convinge elocvența realităților imediate de acest lucru. Cu această ocaziune vei putea face îmbucurătoarea constatare că orașele ardelenice care ieri formau adevărate promontorii de viață națională maghiară, cumulând toate manifestările civilizației și culturii ungurești, căutând prin violență să impună întregii vieții de dincoace de munți ritmul dezvoltării spiritului maghiar, se mulțumesc astăzi a juca un rol aproape exclusiv economic, foarte firesc de altfel, dacă avem în vedere

(Continuarea pe pag. 2-a)

pelul trece din mână în mână și nimeni nu țintește să-l fure. Acei cari cred altfel, se înșală crud. „Chemarea s'a născut chiar ca o reacțiune împotriva furtului de steag. Fapt care nu trebuie să-l uite acei cari vor să judece BINE situația politică.

Partidul Național-Tărănesc reprezintă azi în țara românească tabăra tinerilor. Cu încrederea M. S. Regelui, de care se bucură, el va dovedi că tineretea lui este izvor de îndreptare pentru țară.

Noi credem în victoria finală a tinerilor. A tinerilor în sensul arătat mai sus. Și de aceea nu ne impresionează acțiunea acelor cari cu toată tineretea lor fizică, nu sunt decât bieți ologi ai politicii, cari bagă bețe'n roate după moda veche.

AUREL BUTEANU.

Recensământul populației și chestia minoritară în Ardeal

(Continuare din pag. 1.)

superioritatea orașului asupra satului din acest punct de vedere.

Nu împărtășim acea concepție patriotic-șovină, nu admitem acel patriotism de bici sectar și exclusivist și afirmăm acest lucru pentru a înlătura dela început orice umbră de părtinire în analizarea faptelor. Ne vom mulțumi a face câteva constatări în legătură cu mentalitatea ungarilor din Ardeal, trăgând doar concluziile impuse în mod obiectiv de aceste constatări făcute cu ocazia recensământului.

Atitudinea delegaților și recensorilor față de populația minoritară.

Răbdare și largă toleranță față de spiritul agresiv unguresc. O comprimare aspră a sentimentelor noastre de mândrie, o adevărată ebhilibristică morală care ne-a impus în unele cazuri o abdicare dela prerogativele forței ce-ar fi trebuit să se desfășure. Un mod normal, considerând importanța actului de guvernare pe care executanții aveau menirea a-l înlăptui.

De ce toate acestea? Pentru scopul ideal, de a realiza o numărătoare exactă a populației, necesară științei sociale și demografice în genere, științei sociale și demografice românești și mai ales pentru a ridica arta guvernării statului român la o disciplină pozitivă bazată pe realități.

Pentru acest ideal, a trebuit să tolerăm atitudinea agresivă a gazetarilor minoritari, să ascultăm cu o dureroasă stăpânire a revoltei noastre argumentări de soiul acesta: „Dacă în urma numărătoare populației numărul ungarilor din Ardeal nu va atinge cifra rotundă de 1.400.000 de suflete, atunci statistica este falsă, dar chiar dacă rezultatul va corespunde acestei așteptări, atunci înseamnă că ungarilor au fost persecutați, asurpiți sub raport social economic, că întreaga politică generală și socială românească față de această minoritate a urmărit slăbirea elementului etnic unguresc”.

Statul român, ca orice stat democratic se dezvoltă sub impulsul jocului liber al forțelor social-economice și sub acest raport Ungurii s'au bucurat de toată libertatea. Nici unul din guvernele românești dela unire încoace n'a împiedicat pe Unguri să se încrucișeze și să se prășească în voie.

Niciunul din guvernele românești, nu i-a împiedicat în libera lor dezvoltare economică. Dovadă, supremația lor economică și financiară în Ardeal. Această situație și sub raport cultural. Cine vrea să se convingă de acest lucru n'are decât să compare numărul școlilor în genere, pe care Ungurii le au astăzi în Ardeal cu cele românești de astăzi nu dinainte de războiu.

Dar ce importanță au toate acestea față de țelurile irendentei maghiare!

La granița de Vest

În județele de frontieră, preoții Maghiari catolici și reformați au predicat dela amvon revizuirea tratatelor de pace, au amenințat populația cu răzbunarea apropiată care o să vină, au deslăntuit o adevărată teroare morală asupra cetățenilor. În județul Satu-Mare s'au găsit preoți Unguri, care au afirmat că armata italiană este în marș spre frontiera noastră de vest, că armata română va trebui să părăsească teritoriul vizat de revizuirea pentru ca sub protecțiunea armatei aliate Ungariei să se poată îndeplini plebiscitul.

Oricine știe puțin ungurește, indiferent de origine să declare, că este Ungur, dacă-și înțelege interesele și vrea să-i fie bine. Plebiscitul va fi cu atât mai ușurat cu cât rezultatul recensământului va arăta superioritatea numerică a maghiarilor. Sunt cazuri când Români din țara Oașului, sub amenințări au declarat că sunt Unguri.

Factori care împiedică dezvoltarea unei puternice civilizații și culturii românești în Ardeal.

Trebuie să recunoaștem dela început, că afară de manifestațiile firave ale

centrului universitar Cluj, cultura Ardealului tânjește, sub presiunea unor factori specifici acestei regiuni. Configurația etnică a Ardealului, cu prezența unor minorități ale căror idealuri politice au centrul de gravitate dincolo de frontieră, constituie un prilej de nesfârșite ostilități, fixând metode granițe de limbă de religie și de rasă cu tendința precisă de a împiedeca progresul statului român și de a zădărnici consolidarea instituțiilor sa'e fundamentale. Aceasta-i realitatea. Problema naționalistă absoarbe aproape în întregime conștiința noastră deplasând-o mereu din planul manifestațiilor superior-spirituale. Etnicul devine astfel un scop, în sine, încât orice încercare de depășire a ființei noastre, orice năzuință, spre universalitate, se topeșc în frecările unei mărunte vieți cotidiene, a cărei exclusivă preocupare este apărarea noastră.

Nu mai cine trăiește în Ardeal își dă seama de existența acestor circumstanțe săcătitoare, nefavorabile unei ample dezvoltări a spiritului românesc. Nici-o încercare de supremație culturală. Astăzi ca și în trecut, observăm același fenomen puțin îmbucurător al „dezertării forțelor creatoare ardelenne spre centru”. Se poate vorbi astăzi, cu drept cuvânt de o *fugă a scriitorilor de dincoace de munți, o fugă explicabilă numai prin presiunea împrejurărilor nefavorabile de aici.*

Nici o revistă literară, științifică sau de cultură generală, nu avem în Ardeal, care ar putea contrabalansa pletora de ziare, reviste sau alte soiuri de publicații periodice ungurești sau săsești. Ne mulțumim cu forma elementară a revistelor politice. În stadiul actual de dezvoltare al statului român, orice tendință spre centralizare va avea un efect dezasruos, permițând minorităților etnice o dezvoltare care va depăși cu mult așteptările noastre. Asimilarea lor nu se va putea face decât prin contact permanent cu cultura noastră, dovădindu-le superioritatea noastră spirituală, printr'o susținută circulație locală.

Sub acest raport, capitala nu poate avea decât un rol diriguitor și coordonare în ansamblu, rămâne în sarcina forțelor locale munca migăloasă și constructivă de fiecare zi.

În concluzie: actul recensământului ne-a desvăluit adevărata realitate ardelenască: Ostilitatea minorității maghiare care târăște sistematic după sine și pe celelalte minorități, față de elementul românesc băștinaș și față de statul român, alimentat de popii catolici și reformați și de resturile feudalismului maghiar, care au rămas înfipte de capriciile istoriei în inima noastră.

2. Orice tendință românească de apropiere e' zădărnicită de spiritul șovin al conducătorilor minoritari, care-și înțeleg menirea în a menține granițele etnice dintre noi și ei sperând în idealul reconstruirii Ungariei istorice, al falsei Ungarii a cărei prăbușire s'a datorit tocmai prezenței în sânului ei a unor naționalități al căror număr covârșea numărul ungarilor stăpânitori.

3. Minoritățile etnice din Ardeal nu numai că rămân indiferente la procesul dezvoltării și închiegării noastre, dar încurajează orice acțiune de distrămăre a temelii statului nostru.

Acestea sunt contribuțiile prețioase aduse vieții statului român, din partea minorităților din Ardeal, ocrotite deopotrivă cu națiunea dominantă de acest stat.

Evident că vom încerca de o sută și o mie de ori să creem o pașnică colaborare și o reală confraternitate spirituală cu Ungurii.

Dar în clipa când vom constata inutilitatea eforturilor noastre, după ce vom cheltui o enormă cantitate de trancăneală umanitară și de conciliații mieroase vom simplifica brusc formula punând problema în felul următor: Una dintre forțele în conflict va trebui să

— Care va fi oare evenimentul cel mai senzațional al anului nou?!

— Exact ca și al celui trecut.

— Ce? Iarăși vor să facă bal chemării?

— Da!

— Atunci știu totul Balul lor! Exact!!

Revizuirea averilor

Iată o problemă care stăruie — și va stăruie până la completa ei rezolvare — cu multă insistență în opinia publică.

Oprobiul general față de toți șnapanii cari s'au îmbogățit peste noapte, făcându-și averi de milioane din nimic, apasă tot mai greu criza asta înfiorătoare când multora le lipsește o fărâmă de pâine. Prea a fost nebuloasă și catastrofală epoca politică dinainte de 1928 — pe care multă lume o uită cu o amară nesocotință, vârsându și tot amarul asu'ra prezentului. Totuși cu preț puțină sfortare de memorie, ne va reapare în toată distrugătoarea ei păcătoșenie epoca lui Constantinescu Porcu, a lui Tancred Constantinescu, a lui Irimescu-Cândești și a tuturor păgânilor cari țineau în arendă această minunată Românie.

Trosniau pădurile de afaceri, sânge-rau ogoarele de socoteliile veroase ale agronomilor lui Porcu și curgea petrolul statului românesc în groaznica panama petroliferă dela Dâmbovița.

Hotărât lucru: acest popor românesc e prea răbduriu, prea a tolerat să-și bată joc toți tâlharii de viață și averea lui.

Când toți ticăloșii făceau averi de milioane din furt flagrant și traficuri de influență, noi am stat cu mâinile în sân, fără cea mai mică împotrivire, fără cea mai mică încercare de protest.

Iar azi toți acești tâlhari, cari după cum spunea confratele Horga sunt *amnestiații indulgenței noastre*, încearcă ei să ne dea lecții de moralitate publică, afixându-se drept mucenici ai neamului!

A nu!

Am răbdat destul!

Am iertat destul!

Un elementar simț de conservare a acestui neam ne poruncește să le cerem socoteală.

E târziu! Dar nu e prea târziu!

„Chemarea” își face un punct de onoare pentru faptul de a fi reclamat dela început și într'una necesitatea revizuirii averilor tuturor funcționarilor publici incorecți.

Guvernul național-țărănesc a dat dovadă că e în ritmul vremii și că înțelege că numai cu fierul roșu se poate mântui o țară. Legea contabilității publice din 1929 a deschis această posibilitate de a se revizui averile funcționarilor, a căror gestiune va fi dovedită frauduloasă.

A fost un pas serios care a demonstrat că guvernul e hotărât să înceapă marea epocă a răspunderilor prin lichidarea unui trecut dezastruos.

Anul acesta guvernul a dat dovadă că știe să taie în carne vie până la os, când este vorba de salvarea onoarei și economiei naționale. Între salvarea popularității și salvarea țării, regimul național-țărănesc a ales pe cea din urmă.

De-aceea n'a ezitat să aducă legea cumulului, să dea afară pe slujbașii țării roșt, să reducă salariile, să scadă dobânzile.

Problema revizuirii averilor îl interesează în aceeași largă măsură. Guvernul pregătește un proiect care va deveni — nădăjduim în curând lege — contribuind astfel hotărâtor la cimentarea unei epoci de consolidare și înflorire a României. Valeriu V. Pogăcian.

Balul Chemării

ce va avea loc în 24 Ianuarie. La acest bal se vor întâlni cele mai frumoase „misuri” și cei mai simpatici „misteri” din Ardeal și Vechiul-Regat. Muzică abracadabrantă. Clipe cari nu se vor uita nici odată.

Balul Chemării...

Întrât definitiv în tradiția petrecerilor selecte ale orașului Cluj, îmbinând fericit manifestațiile de ordin spiritual cu bucuria distracțiilor alese, Balul Chemării, va avea loc anul acesta, în ziua de 24 Ianuarie. Vor participa toți membrii guvernului, foștii miniștri, un mare număr de parlamentari, o delegație a tineretului țărănist și toți chemăriștii din Ardeal, Banat și Bucovina.

Înghită pe cealaltă, pentru libera sa dezvoltare și pentru descătușarea sa spirituală. Nevoia de universalitate a spiritului românesc va impune absorbirea elementelor străine, această nevoie impetuoasă a oricărei rase superioare, va cere înlocuirea principiilor bune înțelegeri, mereu zădărnice, cu principiul afirmării forței, al vo'nței de dominație, complexă stăpânire.

Cei ce precipită dezvoltarea noastră spre această înțelegere a vieții noastre de stat, sunt minoritarii.

Sunt simple concluzii impuse de constatările neplăcute și pentru noi și pentru ei cu ocazia recensământului.

Recensământul ne a indicat metoda de soluționare a problemei minoritare în Ardeal.

Observator.

† Coriolan Ilieșiu

S'a stins din viață, fratele și vajnicul luptător chemărișt, Coriolan Ilieșiu, fost director la fabrica de chibrituri din Cluj. Fiu de preot, crescut în atmosfera fecundă a credinței străbune, împletind în sufletul lui curat și plin de idealism, ideea sacrificiului pentru neam, cu sentimentul de mândrie românească, a luat parte la înghetarea organizației Chemarea, cu avântul tumultuos al tineretului, înfrângând alături de întemeietorii acestei organizații, toate piedicile puse în calea noastră de dușmanii declarați ai democrației, stăpânit doar de credința în triumful ideii și în viitorul de aur al țării noastre.

Activitatea sa profesională, care i-a atras stima subalternilor săi și simpatia superiorilor l'a încărcat de merite lăsând unanime regrete în rândurile tovarășilor săi de muncă.

Activitatea sa politică l'a consacrat în primele rânduri ale luptătorilor noștri, rămânând o pildă vie de idealism constructiv, astăzi mai ales când domină filozofia floarei soarelui, și viața se împletește din compromisuri.

Amintirea luptătorului care s'a stins în floarea vârstei, va rămâne pururea în sufletele noastre.

Achitați abonamentul!

Să fim mai rezonabili și mai obiectivi

Intâmplarea a făcut să-mi cadă în mână ziarul „Cuvântul” din 8 Ianuarie 1931 pe a cărui primă pagină, între alte articole am citit și pe acela al dlui Andrei Rareș intitulat: „29 Decembrie: o dată nepotrivită”.

Autorul începe prin a aminti, că într'un număr trecut s'a ocupat mai pe larg de naționalismul Ardelenilor. N'am citit acel articol, dar nu regret. Bănuiesc cam ce fel de toxine, ce soi de alcooizi spirituali a putut secreta carapacea opacă și găunoasă a unui sămbriaș al condeiului. Caracterul și naționalismul Ardelenilor au avut alt judecător, un judecător infailibil: istoria. Cenușotcele fratricide ce lansează fără cruțare și fără răspundere cele mai imunde invecive și insinuări la adresa fraților din Transilvania, sunt prea mici, bostanii lor sunt încă verzi, pentru a-i putea înțelege și aprecia.

Dar azi voim a ne ocupa de altceva. Dl Rareș critică alegerea datei de 29 Decembrie, zi în care s'a făcut recensământul populației din România-mare.

Inoportunitatea acestui articol este evidentă, ea sare în ochii oricărui om ce se respectă, aducându-i aminte de zicala: „după război, mulți viteji”.

Dece nu s'a trezit dl Rareș ceva mai de timpuriu, cu câteva săptămâni înainte de 29 Decembrie? Atunci trebuia să emită sugestii iar nu acum când simte că eventual rezultatul recensământului nu ar fi cel dorit de toți bunii Români.

È un obicei înrădăcinat adânc în mentalitatea gazetarilor noștri, de a se erija în aprigi critici, în procurori ai intereselor noastre obștești pe care le apără după procesul s'a terminat.

Când într'un mare cotidian cum „Cuvântul” se pretinde a fi, citim articole informative și fără comentarii, dăm trei lei (costul ziarului) și pace bună. Conturile s'au soldat. Altfel stau lucrurile, când un astfel de ziar dă sfaturi. Să dea, n'avem nimic de spus, să dea căci aceasta este una din marile misiuni ale presei, dar să le dea la timp nu „după ploaie căpe-neag” și într'un mod obiectiv și rezonabil nu înveninate de ascunse patimi și prejudecăți.

Nu cunosc încă rezultatul recensământului, nici condițiile tehnice în care s'a executat, dar în schimb sunt convins că data de 29 Decembrie a fost minunat aleasă și iată pentru ce.

Condiția cardinală a unui bun recensământ este ca rezultatele culese să exprime în mod real, precis și fidel, situația demografică a țării respective.

Recensământul din 29 Decembrie 1930 este primul după unire și el va servi ca punct de orientare pentru cele ce se vor face dealungul existenței neamului nostru.

Importanța lui este covârșitoare nu atât pentru prezent cât mai ales pentru viitor. Deci fără exagerare îl putem numi un recensământ istoric. Și fiindcă astfel stau lucrurile, trebuie să înțelegem cu toții laudabila intențiune a celor ce și-au asumat această grea sarcină, de a arăta, nu ceea ce am dori să fie în țara noastră ci, ceea ce este. Pentru ce să ne mințim pe noi înșine? Obscurantismul de până acum ne ajunge. Am fost niște iluzioniști, ce ne-am bălăcit într'un continuu delirum tremens, iar astăzi când începem a ne desmetici, suntem în prada celor mai amare deziluzii. Să înceteze metodele superficiale din trecut. Ne-am unit toți Români, spontan și mai presus de nădejdiile noastre. Cea mai sublimă epopee. Dar schimbarea numirii străzilor din ungurește, nemțește sau rusește în istorice numiri românești, instalarea unui post de jandarmi și a unui regiment de soldați, implantarea steagului tricolar în inima edificiilor publice din orașele noastre populate în

majoritate de minoritari, toate acestea au fost și sunt numai paliative de românizare, pe cari în încăpăținarea și entuziasmul nostru n'am voit a le socoti ca atare.

O apropiere de suflete, penetrațiunea culturii românești în toate părțile cetățenilor români, dezvoltarea comerțului și industriei românești și prin aceasta crearea unei burghezii române, iată ceea ce ne trebuie pentru romanizarea orașelor noastre. În loc de a ne ocupa cu fleacuri, mai bine ar fi să încercăm a schimba mentalitatea noastră viciată după care meseria, comerțul și industria sunt profesii mai puțin nobile, mai puțin onorante, decât funcțiunea de contopist al Statului, de avocat sau medic fără clienți.

Să continuăm și pe mai departe jocul periculos al stupidei comedii de până acum? Dl Rareș pare a fi de această părere. Căci pe dsa l-a înecat revolta, la constatarea că, ziua de 29 Decembrie căzând tocmai în timpul vacanțelor este nepotrivită pentru facerea recensământului, deoarece la această dată, orașele sunt despopulate de elementul românesc compus din: soldați, servitori, elevi etc., cari au plecat la țară. Observație justă, nimic de zis, dar fără importanță pentru recensământ sau de o importanță covârșitoare dar nu în sensul dlui Rareș, ci tocmai invers.

Să ne înțelegem. Am admis că recensământul trebuie să fie fidel? Da! Ei dacă da, atunci nu înțelegem întrucât, masa flotantă a Românilor, stabiliți accidental și provizoriu la orașe, ar putea vicia rezultatul real al recensământului, prin aceea, că se îndreaptă la adevăratul lor cămin. Acești Români în partea cea mai mare sunt și vor rămâne săteni, iar nu orașeni.

Soldații nu sunt decât flăcăii satorilor noastre, țărani din creștet până în tâlpi, iar faptul că se găsesc la orașe este o simplă întâmplare. Ei sunt elemente rurale, deci trebuie înregistrați ca atare. Părerile dlui Rareș sunt contrarii. Înregistrați soldații ca orașeni, pentru a da orașelor un aspect românesc? Dar noi știm că recensământul, în mod normal se face din 10 în 10 ani. Ce s'ar întâmpla dacă până în 1940, cadrele armatei noastre ar fi simțitor reduse, — ceea ce e posibil — sau chiar cu totul suprimate, ceea ce nu e o utopie? Ce s'ar întâmpla, dacă cucoanele noastre s'ar mai cuminti și și-ar purta gospodăria fără asistența a 2—3 servitoare.

Acest norod ar rămânea la sate, iar în 1940 am avea amara surpriză a scăderii elementului românesc de la orașe.

Elevii și studenții sunt orașeni în devenire dar se prea poate ca lucrurile să se schimbe.

Căci gloata acestor cărturari în perspectivă, fiind prea numeroasă, iar statul neputându-le da tuturor un ciolan, prin forța lucrurilor vor trebui să-și caute o ocupație pe care o vor găsi ușor la țară. Și timpul în care vom avea plugari cu bacalaureat sau chiar cu o diplomă de licență nu este prea îndepărtat. În mod fatal exodul bacalaureaților și al titraților va trebui să ia un astfel de desnodământ și de la această dată va începe fericirea țării noastre.

S'au schimbat treburile dlui Rareș. Recensământul din 1930 fiind primul după unire, trebuie să fie o operă utilă nu numai pentru prezent ci și pentru viitor. Iar acest deziderat — spre bucuria noastră — a fost înțeles de cei în drept.

Că elita orașelor noastre și în special a acelor din provinciile alipite este minoritară, o știm cu toții. Dar mai trebuie să știm cu precizie în ce proporție anume, această burghezie, este superioară celei românești.

Trecând grosul soldaților, elevilor și a servitorimii, printre orașeni, ar

CLUJ—NEW-YORK!

adică Balul „Chemării” se va ține la
NEW-YORK-ul din Cluj

Lumina care purcede din haos

Intr'una din acele zile memorabile, a căror amintire te înfioară și te umple de suflul turburător al vieții, în ziua Albei-Iulii, când mulțimea cu sufletul ei primitiv și moral, scăpărat de indignare și entuziasm, când strigătul de revoltă se împletea cu chiote, cântece și râsete robuste, am priceput prin intuirea directă a fenomenului de-atunci, semnificația mișcărilor de masse. Mi-a fost de-ajuns să mă apropiu de sufletul lor incert sbuciumat de țeluri imprecise, să stabilesc un acord între sufletul meu și-al lor, ca să-mi regăsesc curajul înfăptuitor și să-mi descătușesc mintea, cuprinsă de gânduri într'aripate.

Mulțimea înfige jaloane în istorie, iar conducătorii ei firești rup zăgazurile inertiei care împiedică revărsările generoase, croind albia regulată pentru acest mare fluviu nestatornic.

Pasiuni înăbușite, preocupări meschine și diverse fierb ca într'un cazan, dând mișcării acel ritm monumental de ansamblu, în care picătura măruntă a insului egoist și feroce se pierde ca într'o mare nesfârșită.

S'ar crede, aruncând o superficială privire, că suprastructura organizației birocratic-statale, oferă cea mai perfectă siguranță a vieții că este o sursă inepuizabilă de creație, oferind belșugul unor orientări juste și precise. Factor regulator și factor propulziv. Iată cei doi termeni care exprimă simbolul veșniciei mișcării, care dau viață echilibrului instabil al societăților omenești. Omul politic sau întrebuintând o expresiune mai adecuată, conducătorul de masse, se încheagă uneori încet, alteori brusc din dorințele lor, din nevoile lor, din mișcările lor colțuroase și aspre, își adapă sufletul cu nădejdi neîmplinite, se ridică violent în contra asupritorilor, și cu convingerea pe care i-o dă forța înnoitoare, împropătează mereu voința autorității diriguitoare, creind acel sănătos unison între puterea organizată și ambianță. Viața de pe o zi pe alta, cu ritmul ei banal, plină de fapte diverse, obosește mintea cu înregistrări incoherente, cu frământări sterpe și distramă sufletul în preocupări egoiste, macină avântul și te transformă încet, într'un obișnuit om de treabă. Linia

frântă descrisă de mișcarea cotidiană a insului, coplesit de propria lui persoană, ne oferă tabloul unui labirint de mărunișuri de fapte indiferente uneori, al căror bilanț îți îmbujorează obraji!

Nu poți da în schimb decât ceea ce ai primit sau arareori mai mult decât atât, căci mulțimea frământată de demonul idealurilor ei mereu neîmplinite, nu renunță și nu respectă inerția. Ea îndreaptă oștea carului. Și nu se mulțumește cu jumătăți de oameni. Înțelege! Dar asta este altă socoteală. Și apoi dela o vreme te sature de prea multă înțelegere. Areopagul înțelepților, este orbit de lumină și construcția înjghebată din perfecte linii arhitectonice se roade de vreme și simte nevoia unor noi modelări. Înțelepții își spală din când în când plețele soioase în marea sufletului popular, înviorându-și mintea, și îmbătați de noi înțelesuri încep a migăli tipicul după care cei mulți vor trebui să joace o bună bucată de vreme. Valorile își au rădăcinile în adâncuri. Nu le aruncă vre-un creator meșter peste creștetele noastre. Destinele noastre se torc pe ogoarele mănoase pline de soare, prin păduri sălbatice, pe vărfurile munților pleșuvi sărutați de fulgere și trăsnete, în văile onduioase și liniștite care adăpostesc ciobani vânjoși, în lumea incertă și pestră a orașelor clădite prin sudoarea celor mulți, în ăzinele care înalță în fiecare dimineață imnuri de slavă muncii, oriunde se află un pâlce de viață omenească care se sbate în ghiarele naturii vitrege. Am o groază de acei oameni, dacă îi putem numi astfel, a căror viață se deapănă monoton din reflexe mecanice. Aceștia niciodată nu vor înțelege rosturile sbuciumului colectiv și mistica creatoare a masselor. Meru de veghe, fabricând curse iluminatilor, care se apropie de sufletul nestămpărat al masselor, profesează la răspântii grav și solemn, anatemă și-aruncă sulți de neputincoasă ură în svăpăiatul insurgent. De aceea totdeauna, în concertul anonimilor se condensează rosturile vieții, care răbufnesc în fâșii mari de lumină dogoritoare. Și-așa mereu, la nesfârșit, lumina purcede din haosul mulțimilor fără glas și numai acei ce le înțeleg și pătrund devin marii înfăptuitori ai visurilor lor.

P. T.

insemna o falsificare conștientă a situației demografice dela orașe. Un astfel de recensământ ar fi iluzoriu și periculos fiindcă statisticele ne vor indica un număr considerabil de Români la orașe, cari de fapt nu sunt decât slujile minoritarilor, ce mâine nu vor mai purta cărucioarele copiilor anemici ai cucoanelor, nu vor mai lustrui vasele de argint ale acestora, ci vor căra la solduri leagănul pruncilor lor, vor spăla blidele bucătăriilor lor; sau soldați, ce azi mănuesc armele iar mâine coarnele plugului.

Cât privește procedul Cehoslovaciei, de a îngrămădi natul de naționalitate cehă dela sate, în orașele minoritare, pentru a arăta că aceste orașe sunt de nuanță cehă, nu știu întrucât lucrurile s'au petrecut ai-doma. Dacă da, atunci nu invidiez deloc pe prietena vecină.

După numărătoare țărani cehi — fericiți că au fost o zi orașeni, — și-au luat traista și au coborât la sate, iar minoritarii au rămas liniștiți în

prăvăliile și fabricele lor.

Dar întâmplarea a făcut ca Belgia — unde mă găsesc — să facă recensământul în ziua de 30 Decembrie 1930. Deci cam la aceeași dată ca și noi, în timpul vacanțelor. Nimeni n'a protestat contra alegerii acestei date. Recensământul s'a efectuat în tot calmul, cu toate că și în Belgia există o problemă mai gravă decât a minorităților, problema lingvistică.

Data de 29 Decembrie, a fost bine aleasă, cum nu se putea mai bine, iar dacă rezultatul recensământului va fi haotic, cauzele sunt altele decât cele trambitate de „Cuvântul”.

Structura etnică a unei țări, nu se poate schimba prin procedee nechibzuite, prin teroare și opresiune ci prin înlăturarea politice xenofobe atât de daunătoare intereselor de stat, prin toleranță și muncă activă, ferindu-ne în același timp de a comite păcatul xenofiliei.

Liege, 12 Ianuarie 1931.

Aurel Vasiliu.

In trecut și azi

Un mic răspuns ziarului „Pesti Hirlap”. — Dela Kossuth Lajos la Legrady Otto cel re... — Deviza redactorului de acum 83 de ani și a celui de azi etc.

Acum sunt 83 de ani de la 3/15 Maiu 1848 pe Câmpia Libertății de lângă Blaj, patruzeci de mii de Români de pe plaiurile Ardealului nostru se strânseseră să discute destinele acestui neam oropsit și subjugat de veacuri. În fruntea Moșilor se afla „Craiu Muntilor” Avram Iancu, iar cei de pe Mureș și Târnavă erau conduși de Axente Severu, Constantin Românul. În ziua de 3/15 Maiu pe „Câmpul Libertății” poporul este însuflețit de marele Simion Bărnuțiu, care prin memorabilul său discurs trezește în suflet și conștiința națională în suflul poporului. Bărnuțiu în cuvântarea lui redă pe scurt, dar într'un mod sublim trecutul dureros al Ardealului: „arată raporturile Românilor cu Ungurii, cari totdeauna i-au asuprit și propune ca în Adunarea Națională să se proclame națiunea Română de națiune liberă și independentă”.

Știm pe urmă ce s'a întâmplat. Destinul a voit ca românismul ardelean înșelat în revendicările sale prin scaunul cezarian al Vienei, să mai rămâie încă 70 de ani sub jugul Ungurilor.

Jertfele dela 48 aduse de Iancu, ca și cele ale martirilor Horia, Cloșca și Crișan din 1784—85, au fost numai niște popasuri pe ureșul istoric a Golgotei românismului ardelean. Apoi, Istoria și-a urmat cursul și prinosul jertfelor de veacuri a fost primit de Atotputernicul...

Vecinilor noștri cari agită jalnică acțiune a revizuirii Trianonului (după cum am arătat într'un articol din No. trecut), trebuie să le reamintim de trecut, care se întoarce împotriva-le cu propriile lor fapte. Din aceste considerațiuni, voi reaminti ziarului „Pesti Hirlap” propriile lui teze, pe cari le expunea în coloanele sale prin redactorul său de pe atunci, Kossuth Lajos. Citez din memorabilul discurs a lui S. Bărnuțiu:

„Ungurii, mai ales de 12 ani încoace, și-au propus să topească într'una pe toate națiunile de sub coroana Ungurească, și să facă din toate numai o națiune tare și mare și cu un regat tare și mare unguresc. Aceștia, au aflat că Atila și Arpad, sau Stefan și Mateiu Corvin, au făcut rău că n'au ungerit pe toți locuitorii Panoniei și ai Daciei, și că au lucrat după principiul „regnum unius linguae imbecille est”. Așa dar Ungurii de astăzi, de câțiva ani încoace, lucrează la ungerirea Slavilor, Românilor etc.

Dieta Ungariei dela 1836 puse lege ca toate afacerile administrațiunii publice să se facă în ungurește, și limba ungurească să se introducă în toate școlile din Ungaria. Jurnalele ungurești din amândouă patriile ungurești — așa numesc ei Tara-Ungurească și Ardealul — lătesc de mult planul ungeririi pretutindeni, învață toate națiunile, că nu e scăpare într'alt nume afară de cel unguresc. De este vre-un Român, aci de față, care nu va fi citit „Gazeta de Pesta” („Pesti Hirlap”, ziarul de azi cu albumul de revizuire!), mai repede pentru el că, de când începu să iasă această gazetă, redactorul ei Ludovic Kossuth strigă neîncetat cu versul tunetului către toți Ungurii:

— „Să ne grăbim, să ne grăbim. să ungerim pe toți Croații, Români și Slavii, că de nu pierim!”

„Precum un torent se repede din munte după o rupere de nori, desrădăcinează arbori, ucide oameni și vite, spală semănături și sate, duce și răstoarnă tot: așa acest bărbat se repede în contra națiunilor neungurești, și cu atâta furie le amenință că le va stinge și că nu va suferi „in secula seculorum” să facă nici măcar învățături morale în limba națională prin seminarele lor, încât

comitele Székényi, cel dintâi apostol al ungeririi, a fost constrâns a-i domoli furia și ai striga: „ne keny-szeritsük tüzzel cassal, hanem vegyük be az alkotmány sáncaiz közzé, hogy ök is be vegyenek minket magokba, tudnyillik nyelvünket”, adică „să nu-i constrângem prin foc și prin fier, ci să-i îngrădăm în șanțurile constituțiunii, ca și ei să ne primească pe noi, adică limba noastră”. Iar Nicolae Wesselényi dă sfat Ungurilor că, „numai acei Români să capete drepturi de cetățeni, cari se vor face Unguri”. Sau „lățirea limbei ungurești la toți locuitorii țării e mai presus decât libertatea și fericirea țării: „faceți să vorbească ungurește toți locuitorii țării!” — strigă acest unger invățat — atunci nu voi cere dela voi, ca grație, — libertatea și fericirea țării” etc., etc.

Iată redactorul de acum 83 de ani a cotidianului „Pesti Hirlap”, Kossuth Lajos, că prevedea cu certitudine faptul că dacă nu se vor grăbi să maghiarizeze pe Croați, Români și Slavi, vor pieri. Și profetia s'a împlinit în parte. Ungurii înghițând prin maghiarizare o parte din popoarele supuse, s'au innecat tocmă în timpul, când devorau mai cu plăcere prada ce-o aveau în ghiare. Nesocotind principiul de-a domni a lui Mathia Românul, că „Regnum unius linguae imbecille est”, coroana Sf. Stefan trosni din toate încheieturile găsindu-și sfârșitul ce-l merita, iar națiunile subjugate își dobândiră libertatea lor națională. Căci, după cum spunea Bărnuțiu: „libertatea cea adevărată a oricărei națiuni nu poate fi decât cea națională”.

Redactorul lui „Pesti Hirlap”, Kossuth Lajos era pe acea vreme „un mâncător de Valahi și de alte lighioane slave”, iar cel de azi, Legrady Otto, un pacifist ipocrit, un revizionist, care face campanie revizionistă poate chiar pe paralele ce le încasează dela noi din țară. Legrady Otto (ungur dija!), redactorul de azi a lui „Pesti Hirlap” cheltuiește 100.000 de pengő (aproximativ 3.000.000 lei!), pentru imprimarea unui album de propagandă revizionistă în patru limbi, care a și apărut înainte de Crăciun și care s'a distribuit persoanelor marcante din toate țările. De unde atâția bani?? Români! Oare nu ne plesnește pielea pe obraz de rușine, că de ani de zile, comitem ticăloșenia de-a permite să intre în țară toate publicațiunile inveninate ale acestui ziar?! Sute de mii de romane, publicații etc., împodobesc în rafturi librăriile ardeleni, chioscurile gărilor, ale tungeniilor etc., și desfac pe piața Ardealului această maculatură eftină „egy pengős regények” (romane de un pengő), apoi reviste etc., tipărite de „Pesti Hirlap”, sunt plătite prin colportajul unei instituțiuni, care câștigă zilnic sute de mii. Și nu luăm deloc măsuri împotriva acestor lucruri?? Permiteți oare, ca un ziar care ne incriminează prestigiul țării în străinătate să-și desfacă maculatura sa literară în Ardeal, făcând afaceri pe spatele țării noastre?

Deci atragem atențiunea Ministerului de Interne, să ia măsuri pentru interzicerea publicării și desfacerii în țară a publicațiunilor, cari poartă efigia „editurii Pesti Hirlap”. Doar nu vom permite, noi Români, ca paralele ce dl Legrady Otto le încasează din Ardealul nostru să le utilizeze la întocmirea de opere revizioniste tocmă împotriva noastră?? E ceva prea revoltător!

Și iată cum colegul lui Kossuth de odinioară, motivează în albumul său revizuirea:

„Locuitorii deslipiți dela Ungaria, dintr'o cultură superioară au fost târâți într'una obscură. În statele succesorele ungericea deslipită e prigonită în modul cel mai neome-

Convocare

Membrii „Chemării Tineretului Național-Tărănesc” din Ardeal, Banat, Maramureș și Bucovina sunt insistent rugați să ia parte la o importantă

Constătuire

în ziua de 24 Ianuarie 1931 ora 10 a. m. în localul Clubului Partidului Național-Tărănesc din Cluj, Str. Regina Maria Nr. 36. Președinții sunt rugați să nu lipsească.

Cluj, la 10 Ianuarie 1931.

Secretar general:
Hariton Moldovan

p. Directoriu:
Dr. V. V. Tilea

Mizeria

Mizeria e ca oricare altă ființă, cum de obicei, prostia — se vede și se aude mișcându-se prin apropierea noastră, — trăește dar mai ales privește.

Mizeria nu e o femeie, cu brațul molatec așezat după gâtul bărbatului său, ci e uitătura profundă, privirea care îngheață și prevestește ceva neînțeles dar înspăimântător.

Nu e mișcare ondulatorie, ea n'are părul căzut pe spate, ci ciung, nepieptănat și neegal tăiat. Mizeria e roadea stridentă a cotoarelor.

Mizeria nu e mișcare, ci e o stană de piatră, infiptă pe la mahalale — e uitătura spălăcită, a uitării de viață și a grijii de viață. Nu e răs. Ea nu e plâns și nu e resemnare, e o stare deosebită, amestec de durere care suprimă ce e mai mareț în noi: gândul înalt, speculația, gândul rotunjit al lumii!

Mizeria nu mișcă. Și când mișcă se face că se mișcă întreg planul în care este încadrată, întreaga lume legată de noi. Astfel că mizeria pare una cu totul — mobilizarea generală.

Ea a uitat de culcare. Castelul iernatic al fulgilor de zăpadă, e cristalul înghețat al nesfârșitului amestec de senzații dureroase, care cuprinde sufletele. Lăsați corpurile să înghețe. Pierdem trupuri, materialul omenesc e mare, dar

nos, în religie, pe teren economic, cultural, deși tratatele asigură unele drepturi ale minorităților”.

„In contra existenței neamului nostru al doilea cimitir e Trianonul. Pacea aceasta, ca și războiul, nu au provocat o popoarele, ci câțiva bărbați de stat. Aceștia nu cunoșteau decât o Austrie, iar despre împrejurările Europei de mijloc erau absolut ignoranți, și chestiunea maghiară n'o cunoșteau deloc. Aceste probleme mai târziu la tratatul de pace, în fața unor politicieni obosiți și grăbiți, reprezentanții Statelor succesore, apoi Beneș și tovarășii săi cu falsuri i-au indus în eroare și cu date mincinoase i-au înșelat”.

„Așa s'a născut sentința, contra căreia nu s'a făcut apel!” „Ceeace minciuna și forța au creat, aceea numai minciuna și forța o pot susține. Păcile nedrepte, numai cu minciuna și cu forța se pot păzi și ele. Deaceea a trebuit să fie desarmate Statele învinse, printre cari și Ungaria” etc.

Iată cum judecă redactorul de azi a lui „Pesti Hirlap”. Iși poate cineva închipui o asemenea îndrăzneală, ca în patru limbi în fața întregii străinătăți să ai obrăznicia să insulti pe un Beneș și pe toți reprezentanții Micii Antante, acuzându-i de fals??!

Comparând trecutul cu prezentul, jelanile vecinilor noștri ne par a unor boicotoare cari sunt mai demne de compătimit, decât mortul pe care-l jelesc și-l plâng în spasmul lor desnădăjduit. Dar străinătatea nu cunoaște toate astea și adesea e aplicată să le șteargă lacrimile, trezindu-le în suflet speranțe deșarte și iluzii surăzătoare...

Iar noi? Firește, tăcem!?

Cluj, Ian. 1931.

Petre Petrinca.

mizeria e sugrumarea spiritualității care merge înainte și se curmă în Dumnezeire.

Cu ea pătrunde liniștea, gestul în vag, în fața neputinței genului omenesc de-a bate monetă din munca sa. De a creia palate din sânge și prisosul său de viață. De a-și ridica în sfârșit, cel mai mare monument sieși: posibilitatea sa-șiiului zilnic.

Din sașiiul zilnic ies — imaginile lumilor ce se bat în opere de artă, în sisteme de gândire, în opere de știință. Șurubăria, rezorturilor secrete ale lumii, a capitulat, și mizeria e epidemia ce se strecoară modestă, desarmat — pe la ușile noastre, anunțând fiecăruia prin vorbe tăiate scurt: ce se va întâmpla.

Mizeria nu e de vină. Ea e consecința apucăturilor omenesti — cu cât de insesizabile, cu atât de condamnabile, e consecința lipsei de suflet, de grijă, — e consecința anchilozării spiritului omenesc.

Am văzut prostia: e pitorească. Nu îngrijorează. Am văzut spaima. Ea te fură dintr'o stare imediat ce ț-o provoacă, — dar mizeria se strecoară ca un cui în suflet — și-ți rupe paltonul, îți găurește îmbrăcăminte — dar fiziologic, e starea anterior confortabilă, transpusă pe nesimțite — transfigurată pe încet.

Mizeria locuște cu oamenii pe pământ — ființa vie, e cel mai bun mediu al ei; în special omul se scutură de ea cu toate armele sale, până se lasă cuprins — ca n'brațele străvezii și materiale de „făcut”. Mizeria cere ceva din soartă. Omul o primește și-i dă ca leac acest antidot milenar de pe când brațul său nu se ridica de-asupra capului, iar gândul său nu petrecea piatra svârțită după fiara codrului.

Da. Ea locuște cu oamenii. Cu ea se imbrobodește, căci e o cârpă albă cu miros particular de mort, — se imbrobodește cu ea femeia curată, — și-o pune și cocota, ș'o primește și bătrânul. Ea se imprimă nevoit pe fața gravă a omului cinstit — dar ea e streină privilegiaților sorții.

Mizeria s'a uitat de sânul mamei și de ieslea aburită a boilor din Nazaret.

Mizeria împărățește pământul neroditor — casa săracă și pleostită dela mahalala, coliba și casa de țară — dând lumii o mimică particulară de semn încovoiat.

Mnemonic, la semnul acesta, toată lumea strânge din muschii feței, prin încrețiturile căreia, se preling lacrimi uscate.

Dunga zbârciturii brăzdate, tae respirația, coboară capul a rușine — și strânge inima, căci, în fața mizeriei, nu se frânge numai trupul, ci și sufletul! Forța omenească asistă la un groaznic fiasco. Nu se poate nimeni cârmui, căci nu mai e vorba de plotogol opiniei ieșit afară, ci e vorbă de sărăcirea completă a trupului și a sufletului.

Am stat ș'am citit: ea nu mai speră. De sus nu mai vine nimic. Pe pământ mocirlă groasă, în care s'au scaldat porcii, — privirile sunt pironite și tot câmpul vizual e dat de statul vertica al mizeriei neclintite.

Ion Chelcea.

Redactor responsabil:
Dr. A. T. MUREȘAN